

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2022, 6(2): 591-606.

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1013](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1013)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Kıyı ve Şehir Otelciliği Kapsamında Personelin Psikolojik İyi Oluş Algısı: Kim Daha Mutlu?

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ATAR YILMAZ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Samsun, e-posta: ayse.atar@omu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9060-6684>

Öz

En önemli hizmet sektörü alanlarından biri olan turizmde çalışma hayatının odak noktası insan olduğu için örgütsel iletişim, çalışma şartları, hazır bulunuşluk, kendini gerçekleştirme gibi durumların bireylerin psikolojik iyi oluşlarında etkisi olduğu varsayılmaktadır. Fakat merak edilen bir başka durum daha vardır ki psikolojik iyi oluş durumlarının çalışılan bölgeye göre de değişip değişmediğidir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı; turizm sektöründe çalışan personelin psikolojik iyi oluş durumlarının çalışılan bölgeye göre farklılığının bulunup bulunmadığının ön plana çıkarılmasıdır. Bu bağlamda kıyı (Alanya) ve şehir otelciliği (Ankara) kapsamında seçilen turizm işletmelerinde çalışan toplamda 759 personelden anket formu vasıtasıyla veri toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre şehir otelciliğinde çalışan personelin psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu görülürken cinsiyet, statü gibi demografik faktörler üzerinde psikolojik iyi oluşun herhangi bir farklılığa neden olmadığı sonucuna da ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik İyi Oluş, Turizm Sektörü, Konaklama İşletmeleri, Kıyı ve Şehir Otelleri, Turizm Personeli.

Makale Gönderme Tarihi: 16.04.2022

Makale Kabul Tarihi: 03.06.2022

Önerilen Atıf:

Atar Yılmaz, A. (2022). Kıyı ve Şehir Otelciliği Kapsamında Personelin Psikolojik İyi Oluş Algısı: Kim Daha Mutlu?, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2): 591-606.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2022, 6(2): 591-606.

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1013](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1013)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Personnel's Perception of Psychological Well-Being within the Scope of Coastal and City Hotel Management: Who is Happier?

Assistant Prof. Dr. Ayşe ATAR YILMAZ, Ondokuz Mayıs University, Faculty of Tourism, Samsun, e-mail: ayse.atar@omu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9060-6684>

Abstract

Since the focal point of working life in tourism, which is one of the most important service sector areas, is human, it is assumed that situations such as organizational communication, working conditions, readiness, and self-actualization have an impact on the psychological well-being of individuals. However, there is another question that is curious about whether psychological well-being statuses change according to the region of study. From this point of view, in the aim of the study is; the aim is to highlight whether there is a difference in the psychological well-being of the personnel working in the tourism sector according to the region of study. In this context, data were collected from a total of 759 personnel working in selected tourism enterprises in the coastal (Alanya) and city hotel management (Ankara) category, through a questionnaire. According to the research findings, while it is seen that the psychological well-being levels of the personnel working in the city hotel management are higher, it has also been concluded that there is no difference in psychological well-being on demographic factors such as gender and status.

Keywords: Psychological Well-Being, Tourism Sector, Hospitality Industry, Coastal and City Hotels, Tourism Personnel.

Received: 16.04.2022

Accepted: 03.06.2022

Suggested Citation:

Atar Yılmaz, A. (2022). Personnel's Perception of Psychological Well-Being within the Scope of Coastal and City Hotel Management: Who is Happier?, *Journal of Turkish Tourism Research*, 6(2): 591-606.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Günümüzde bireylerin sahip olduğu ruh halleri onların özel ve iş hayatlarını etkileyebilecek kadar büyük bir öneme sahiptir. Bu ruh hallerinin kavramsal durumu ise literatürde psikolojik iyi oluş olarak adlandırılmaktadır. Sanayi sektörü gibi makineleşmenin yoğun olduğu sektörlerden ziyade insanın insanla sürekli iletişim halinde olduğu hizmet sektörü çalışanlarının psikolojik iyi oluş durumlarının daha sık değiştiği varsayımı üzerinde durulmaktadır (Tien vd., 2021:3318).

Psikolojik iyi oluş kavramının özüne inmeden önce genel itibarıyla bakıldığında iyi oluş çok yönlü ve karmaşık bir kavram olarak betimlenmektedir (Bergman ve Scott, 2001:185). Bu şekilde betimlenmesinin sebebi ise, iyi oluş durumunun fiziksel, psikolojik, çevresel, sosyal olarak her yönden etkilenme kapasitesine sahip olmasıdır. Başka bir anlamda hayat kalitesinin önemli bir parçası olarak da düşünülen iyi oluş kavramının negatif olması durumunda bireylerde yaratacağı etkilerinin de olumlu olmayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Pinto vd., 2016; Vada vd., 2019).

İyi oluş kavramına bakıldığında iki kavram üzerinde özellikle durulduğu görülmektedir. Bu kavramlardan birisi öznel iyi oluş iken diğeri psikolojik iyi oluş kavramıdır. Öznel iyi oluş kavramı genel itibarıyla memnuniyet elde etme, ağrıdan, sıkıntılardan kaçınmayla ilgili iyi oluş tanımlamaları ile birlikte mutluluk kavramı üzerinde durmaktadır (Gültekin ve Bayramoğlu, 2021). Psikolojik iyi oluşun üzerinde durduğu ana kavram ise bireylerin kendini gerçekleştirme isteğidir. Çalışma konusunun asıl odak noktası olan psikolojik iyi oluş yaşam doyumu kavramı üzerine temellenmiş öznel iyi oluştan ayrı olarak kişinin yaşam amaçlarına ne derecede sahip olduğu, mevcut potansiyelini ortaya çıkartıp çıkartmadığı ve diğer insanlar ile olan ilişkisinin ne derecede nitelikli olduğuyla ilgili kişinin yaşamsal duygularını kendisine konu edinir (Ryff ve Keyes, 1995; Ryan ve Deci, 2001:145; Keyes vd., 2002; Telef vd., 2013:1299).

Ryff (1989) da konu ile ilgili olarak, psikolojik iyi oluş kavramının mutluluk temelli değil, kendisini gerçekleştirme adı altında düşünülmesi gereken bir kavram olduğuna vurgu yapmıştır. Psikolojik iyi oluş kavramı, bireyin kendisi, sahip olduğu yaşamının niteliği ve bu niteliği kendi içerisinde nasıl değerlendirdiği ile ilgili bilgi veren mikro düzeyde bir yapıdır (Ryff vd., 1999: 247). Bu yapının nasıl şekillendiği her sektörde önemli olmasının yanı sıra insan faktörünün yoğun olarak içerisinde olduğu hizmet sektörlerinden biri olan turizm için özellikle önem arz etmektedir. Hem çalışan hem de müşteri refahının uzun vadede işletme karlılığına dönüştüğü turizm sektöründe turizm aktivitesini gerçekleştiren turist ve bu aktivitelerin gerçekleşmesini sağlayan çalışan bireylerin hissettiği duyguların ne kadar önemli olduğu da yadsınamaz bir gerçektir (Yurcu vd., 2015:6). Fakat, insanların huzurlu tatil yapmış bir şekilde bulunduğu turistik destinasyondan ayrılmalarını amaç edinmiş turizm personelinin psikolojik iyi oluş seviyesinde daha farklı bir yere sahip olması gerektiği de ortadadır. Çünkü insana verilen emeğin, motivasyonun, iş tatmininin performansla dönüştüğü turizm işletmelerinde personele yapılan yatırımın turiste yansıdığı gerçeği söz konusudur. Kendini gerçekleştirebilmiş personelin işinde gösterdiği performans ve yüzündeki mutluluğun bir işletmede pozitif çıktılar yaratabilme ihtimali özellikle yöneticilerin personel açısından özenle üzerinde durmaları gereken bir konu olarak görülmektedir (Atar ve Konaklıoğlu, 2018: 51).

Turizm sektörüne kavramsal olarak daha çok yoğunlaşabilmek adına literatürde yer alan iyi oluş üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında da çoğunlukla iki genel bakışın hakim olduğu görülmektedir.. Bunlardan bir tanesi öznel iyi oluş (McCabe ve Johnson, 2013; Yurcu ve Atay, 2015; Yurcu ve Kocakula, 2015; Kim vd., 2020; Tien vd., 2021) iken diğeri genel itibarıyla bahsedilen bir iyi oluş (Demirbulat ve Avcıkurt, 2015; Morgan vd., 2015; Yurcu vd., 2015; Uysal vd., 2016; Vada vd., 2019; Sirgy, 2019; Buzinde, 2020) durumudur. Literatürde psikolojik iyi oluş

kavramı ile doğrudan ilgili çalışma (Atar ve Konaklıoğlu, 2018; Özgüneş vd., 2019; Ceyhan, 2021; Karaca ve Tağraf, 2021; Danby ve Grajfon, 2022) sayısının sınırlı olmasının yanı sıra çalışmaların genelinin turist deneyimi üzerine odaklanarak asıl psikolojik iyi oluşu önemli olan turizm personelinin bu durumunun göz ardı edildiğinin fark edilmesi bu çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır.

Yapılan bir içerik analizi çalışmasına göre 2000-2020 yılları içerisinde incelenen 202 psikolojik iyi oluş çalışmasının sadece ikisinin turizm alanına ait olması da bu kavramla ilgili yapılması gereken çalışmalar olduğunu göstermektedir (Gültekin ve Bayramoğlu, 2021). Çalışmanın odak noktası olan kıyı ve şehir otelciliği kapsamında yer alan hangi bölgede çalışan turizm personelinin psikolojik olarak daha iyi olduğunun merak edilmesi ve daha önce bu şekilde yapılmış bir çalışmaya rastlanılması da çalışmaya duyulan ihtiyacı artırmıştır. Bu bakış açısından yola çıkılarak çalışmanın odak noktası, kıyı ve şehir otellerinde çalışan turizm personelinin hangisinin psikolojik olarak daha iyi olduğunun belirlenmesi, demogarif değişkenler arasında varsa farklılıkların ön plana çıkartılarak farkındalık yaratılmasıdır. Bu anlamda bulgulardan elde edilen sonuçlardan geliştirilen önerilerin de bir bakış açısı sunacağı ve faydalı olacağı varsayımından hareketle çalışmanın her iki bölgenin konaklama işletmeleri yöneticileri için önemli olduğu düşünülmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Geçmişten günümüze insanın psikolojik olarak kendisini nasıl daha iyi hissedebileceği, mutlu olacağı merak konusu olmuş, belli bir süre sonra bu konuya karşılık bulunan psikolojik iyi oluş kavramının ise insan mutluluğunu ve psikolojisini derinlemesine açıklayabilen bir kavram olduğuna karar verilmiştir (Gültekin ve Bayramoğlu, 2021: 118). İlgili literatür incelendiğinde iyi oluş kavramının (Well-being) Aristo'ya kadar dayandığı görülmektedir. Aristo, insan davranışı ile başarılabilen her şeylerin zirvesinde iyi oluş (eudaimonizm) olduğunu belirtmiş, bu bakış açısıyla da psikolojik iyi oluş kavramını genel itibarıyla "mutluluk", "yaşam niteliği" ya da "yaşam doyumu" gibi benzer anlama gelen kavramlarla birlikte kullanmıştır (Forgeard vd., 2011: 81; Kuyumcu, 2012, Sirgy, 2019:1).

Psikolojik iyi olma hakkındaki bilgi genellikle bireyin kaygı, endişe, depresyon gibi belirtiler taşınamaması halinin temsili olarak görülmüştür. Fakat psikolojik iyi olma ile ilgili yapılan bu tür sınırlı tanımlamalar tam olarak psikolojik iyi oluş kavramı ile ilişkili olma konusuna karşılık gelmemektedir. Çünkü psikolojik iyi oluş kavramı bilinenin aksine, stressiz olmaktan ya da diğer psikolojik problemlerin olmamasından çok daha fazlasını ifade etmektedir. Burada bahsedilmeye çalışılan psikolojik iyi oluş hali sadece depresif duyguların bireyde olmamasını değil aslında daha çok bireyde yaratılan olumlu benlik algısını, etrafında bulunan diğer bireylerle var olan iyi ilişkileri, çevresel hakimiyeti, yaşamın anlamını ve kendini kabul ettirebilmeden dolayı yaşanan olumlu duyguları içermektedir (Ryff ve Keyes,1995: 721; Gültekin ve Bayramoğlu, 2021: 118). Başka bir deyiş ile kavram iyi hissetmekten ziyade hayattaki amaçlarını gerçekleştirebilmiş, iyi bir ömür geçirme potansiyeline sahip, kendisi için iyi şeyler yapabilmek olarak ifade edilmektedir (Çankır ve Çelik, 2018: 59).

Daha açık bir şekilde özetlenecek olunursa, psikolojik iyi oluş kavramı, bireyin kendisi ve var olan mevcut yaşamı ile ilgili pozitif bir bakış açısına sahip olmasını ifade etmektedir. Psikolojik iyi oluş halinde olan birey, kendinde var olan sürekli gelişme ve ilerlemeyi hissederek, yaşamının anlamlı olduğuna inanır ve belli bir amaca sahip olduğu inancını sürekli taze tutar. Bu kavramın bireyde var olması, onun diğer bireyler ile pozitif ilişkiler kurmasını, kendi amaçlarına uygun kararlar alabilmesini içeren işlevsel bir kavramdır. Psikolojik iyi oluş tam anlamı ile bireyin kendini gerçekleştirmesini temsil etmektedir (Ryan ve Deci, 2001:144; Öneren vd., 2019: 577).

Ryff (1989b:1071) psikolojik iyi oluşun öz-kabul, başkaları ile pozitif ilişkiler, özerklik, çevresel kontrol, yaşam amacı ve kişisel gelişimi içerdiğini belirtmiş ve psikolojik iyi oluşu, "kişinin hayat endişesi ile bireysel ve sosyal ilgileri arasındaki dengeyi kurmak için çabalayacak gücünün olmasıdır" olarak tanımlarken, Edwards, (2000:539) ise kendisini ifade edebilmenin ve yeri geldiğinde takdir görmenin yarattığı olumlu ruhsal sağlık olarak ifade etmektedir. İşletme açısından düşünüldüğünde bu yüzdendir ki bireyin işletme içerisinde yaşadığı olaylar, tecrübe ettiği durumlar, iş yerinde gördüğü tutum ve davranışlar onun dengeyi kurabilmesini etkilemekte doğal olarak bu da uzun vadede psikolojik iyi oluş halini etkileyebilmektedir (Çetiner ve Atar, 2021:178; Urgan, 2021: 94).

Bireylerin psikolojik iyi oluş durumlarını sahip oldukları yaşam koşulları %10, genetik özellikleri %50 etkilerken, planlamış oldukları (amaçlı etkinlikler) etkinlikler %40 oranında etkilemektedir. Oldukça büyük bir orana sahip olan amaçlı etkinliklerin en önemlilerinden birisi de turizm faaliyetleri olarak görülmektedir. Özellikle metropol şehirlerde günlük hayatın sıkıntı ve stresinin yaratmış olduğu baskılar sonucu ortaya çıkan birçok rahatsızlığın olumsuz etkilerinin azaltılması, rahatlatan aktivitelerin varlığı ile psikolojik durumlarının daha pozitif hale gelmesi aşamasında tatil, eğlence, rekreatif faaliyet gibi turizm kavramlarının bu anlamda önemli bir rol oynadığını belirtmek yanlış olmayacaktır (Özgüneş vd., 2019:161). Bireylerin mevcut tatil planları ne kadar istedikleri gibi geçmese de sonradan hatırlanmasının bile mutluluk verici olması bireyleri genel itibarıyla turizm faaliyetlerine yönlendiren en önemli nedendir (Demirbulat ve Avcıkurt, 2015: 79; Danby ve Grajfoner, 2022:608). Buradaki dikkat çekici olan ve çalışmanın odaklandığı nokta; sadece turizm faaliyetlerine katılan turistlerin mutluluğu ile psikolojik iyi oluş düzeyinin daha çok merak ediliyor olması ve turizm işletmelerinde çalışan personel açısından bu durumun göz ardı edilmesidir.

Küresel anlamda yaşanan ekonomik krizler, terör olayları, salgın hastalıklar gibi durumlar karşısında zorunlu bir ihtiyaç olarak görülmeyen turizm aktiviteleri ilk vazgeçilecek talep unsuru olarak görülmektedir (Çetinkaya, 2022:175). Covid-19 pandemisi başta olmak üzere sektörü uzun bir süre etkileyen günümüz problemlerinin beraberinde getirmiş olduğu belirsizlik ortamı, turizm işletmelerinin ve bu işletmelerin en önemli kaynağı olan çalışanın, yoğun stres ve baskı altında kalmasına neden olmaktadır. Hizmet sektörü olunmasından dolayı insana duyulan ihtiyacın önemli olduğu turizm sektöründe yaşanan politik bir takım problemler belirsizliklerin yolunu açtığından çalışan bireylerde işsiz kalma, maaş, terfi, izin gibi kaygıları beraberinde getirecektir. Fakat işletmelerin pazarda lider konuma gelmeleri için ise çalışanları bu kaygılardan uzaklaştıracak psikolojik iyi oluş düzeylerinin oldukça önemli olduğu da bir gerçektir. Çünkü tatmin olmuş, motivasyonu yüksek, kendi benliğinin farkında olan, işletmenin temel prensiplerini benimsemiş ve ona göre kendini ifade edebilen, hem özel hem de iş hayatında pozitif olan çalışanların işletme içerisinde yer alması gerekliliği bugün hemen hemen bütün işletmelerin önceliğidir (Barney, 1986:6; Işık vd., 2017:458).

Turizm bakış açısıyla düşünüldüğünde psikolojik iyi oluş kavramı, kişinin yaptığı iş, sorumluluk, görev gibi durumlardan sonra kendinden memnun olmasını, bu memnun olmanın verdiği pozitif duygu ile ilişkisi içerisinde olduğu diğer insanlarla güvenli ve yakın ilişkiler kurmasını, yine ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak duruma gelecek şekilde kendisini ve var olan çevresini şekillendirmesini ifade etmektedir denilebilir. Çalışan personelin kimseye bağlı olmadan bağımsız hareket edebilmesi, belirlediği bir amacının olmasının yanında anlamlı bir hayata sahip olması, neyi ne kadar yapabileceğini önceden de tahmin ederek kapasitesinin farkında olması ve bu kapasitesini olumlu psikolojik özelliklere sahip olduğu için sürekli geliştirmeye çalışması psikolojik iyi oluş düzeylerinin pozitif olduğunun bir sonucu olarak ortaya çıkacak özelliklerdendir (Keyes vd., 2002:1010; McCabe ve Johnson, 2013:43).

Kavram çalışmada bahsedildiği üzere kıyı ve şehir otelleri kapsamında personel yapısı üzerinde değerlendirilecek olursa; çalıştıkları bölgelerin farklılıkları ve sahip oldukları özelliklerinden dolayı psikolojik iyi oluş düzeyinde farklılık arz edecek yapıya sahip olabilir. Genel itibarıyla düzenli bir şehir hayatı mantığından yola çıkılarak bir tarafta 7/24 de olsa belirli bir düzen içerisinde çalışan şehir otelleri varken diğer tarafta özellikle yaz sezonlarında daha yoğun ve esnek çalışma saatlerine sahip olan kıyı otelleri bulunmaktadır. Bu bakış açısından yola çıkarak sahip oldukları yapılar psikolojik iyi oluş açısından da farklılıkları ön plana çıkarabilir. Burada bireyin psikolojik iyi oluş halinin pozitif kalmasını sağlayacak en önemli konu ise çalışma şekli ne olursa olsun kendisini psikolojik olarak hem özel hem iş hayatında mutlu hissetmesidir. Çünkü, özellikle turizm işletmelerinde turizm personelinin davranış tarzı ve tutumları turistte çekicilik sağlanması, örgütün sağlıklı ilerlemesi, pazarda rakiplerle rekabet edebilme açısından yadsınamaz derecede önemlidir. Kısaca özetlemek gerekirse özellikle insana ihtiyaç duyulan turizm işletmelerinde personelin özellikle mutlu olması bir gereklilik olarak görülmelidir.

Bu bakış açısından yola çıkılarak çalışma sonuçlarından elde edilen bulgular dikkate alınarak oluşturulacak her öneriye verilen önemin de turizm işletmelerinin mutluluk kavramına olan bakış açısını etkileyeceği düşünülürken, personelin psikolojik olarak kendisini rahat hissettiği her işletmenin amaçlarına hızlı bir şekilde ulaşmasının mümkün olacağı da söylenebilir.

YÖNTEM

Araştırmada temel amaç, kıyı ve şehir otellerinde çalışan personelin psikolojik iyi oluş durumlarını ön plana çıkarmaktır. "Kıyı ve şehir otelciliği kapsamında değerlendirildiğinde hangi tarafta çalışan turizm personeli daha mutlu?", sorusundan yola çıkılarak gerçekleştirilen araştırma ile ilgili literatür taraması sonucu önceden yapılan çalışmaların bulgularından da hareketle oluşturulmuş araştırma hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H1: Kıyı otellerinde çalışan personel ile şehir otellerinde çalışan personelin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H2: Kıyı ve şehir otellerinde çalışanların psikolojik iyi oluş düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterir.

H3: Kıyı ve şehir otellerinde çalışanların psikolojik iyi oluş düzeyleri otelin sahip olduğu yıldız sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterir.

H4: Kıyı ve şehir otellerinde çalışanların psikolojik iyi oluş düzeyleri yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterir.

H5: Kıyı ve şehir otellerinde çalışanların psikolojik iyi oluş düzeyleri toplam çalışma sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın iki farklı destinasyonu incelemeye odaklanmasından yola çıkılarak, araştırmanın evrenini turizm sektöründe çalışan hangi kesimin psikolojik olarak daha iyi olduğu merakından yola çıkılarak Ankara ve Antalya'da bulunan dört ve beş yıldızlı turizm işletmelerinde görev alan personeller oluşturmaktadır. Ankara ve Antalya'nın kıyı ve şehir otelciliği kapsamında en çok turist çeken iki şehir olması bu iki destinasyonun en önemli seçim nedenidir.

Çalışmada evren üzerinden örneklem (kartopu örneklem yöntemi) alınma yoluna gidilerek Ankara'nın çeşitli merkezlerinde bulunan 34, Antalya'nın ise yine aynı şekilde farklı bölgelerinde

bulunan 14 turizm işletmesinden toplanan veriler ile örneklem sayısı belirlenmeye çalışılmıştır. Antalya ilinin farklı merkezlerinde çalışan 357 personel örneklem olarak belirlenirken bu sayı Ankara'da 402 personel olarak belirlenmiştir. Pandemi döneminden turizmin etkilenmesiyle birlikte kıyı otelciliğinde çalışan personele ulaşmak, şehir otellerinde çalışan personele ulaşmaktan daha fazla zorluk teşkil etmiş, bu durum da örneklem sayılarına ve toplanma süresine etki etmiştir.

Verilerin Toplanması ve Ölçekler

Araştırmada verilerin toplanmasında anket formundan yararlanılmıştır. Anket formu pandeminin de yaratmış olduğu etkilerden dolayı tahmin edilenden biraz geç olmak üzere Mayıs-Ekim 2021 tarihleri arasında kıyı ve şehir otelciliği personeline hem yüz yüze hem de Google formlar aracılığıyla online olarak ulaştırılmış ve toplanmıştır. Soru formu katılımcıların demografik ve iş hayatına ilişkin genel bilgileri ile psikolojik iyi oluş algılarının ölçüldüğü önermelerin yer aldığı iki bölümden oluşmaktadır. Önermelere katılım derecesi 5'li likert tipinde sorgulanmış olup, bireyin önermelere katılım derecesini ölçmektedir.

Bu araştırmada kullanılan tek ölçek olan Psikolojik iyi oluş ölçeği, Diener, Wirtz, Biswas-Diener, Tov, Kim-Prieto, Choi, ve Oishi'nin (2010) New Measures of Well-Being adlı çalışmasından uyarlanmış olup 10 sorulu tek boyutlu bir ölçektir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Atar ve Konaklıoğlu (2018) tarafından yapılmış olup Cronbach alfa değeri 0.932 olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Güvenilirlik Analizi Sonucu

Ölçek	Alpha Katsayısı (α)
Psikolojik İyi Oluş (Kıyı Otelciliği)	0.885
Psikolojik İyi Oluş (Şehir Otelciliği)	0.945
Psikolojik İyi Oluş (Genel)	0.922

Alpha katsayılarına bakıldığında hem genel olarak hem de kıyı ve şehir bazında alınan psikolojik iyi oluş ölçeklerinin güvenilirliğinin yüksek derecede olduğu belirlenmiştir (Can, 2014:47). Bununla birlikte Tabachnick ve Fidell'e göre (2013: 79) çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ve +1.5 değer arasında olması verilerin normal dağıldığının göstergesidir (Özdemir ve Çetiner, 2021: 1685). Araştırma sonucu elde edilen 759 veri üzerinde gerçekleştirilen normallik analizi sonucunda psikolojik iyi oluş ölçeğinin Kolmogorov-Smirnov değerlerinin $p < 0,05$ olmasına karşın, çarpıklık (-1.003) ve basıklık (.719) değerlerinin ilgili aralıkta olması sonucu, verilerin normal dağıldığı söylenebilmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde veri yapısına göre farklı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Demografik ve kişisel bilgilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (yüzde, frekans, ortalama, medyan ve standart sapma) kullanılırken, çalışanların psikolojik iyi oluş düzeylerinin konaklama işletmeleri çalışanlarının statülerine, yaşlarına, cinsiyetlerine, toplam çalışma sürelerine, çalıştıkları departmana, otelin yıldız sayısına göre farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için bağımsız t-testi ve tek yönlü varyans (One-Way ANOVA) analizinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümü Türkiye’de kıyı ve şehir otelciliği kapsamında yer alan (Ankara-Antalya) destinasyon merkezlerindeki 4 ve 5 yıldızlı konaklama işletmelerinde görev yapan personelin psikolojik iyi oluş algısının ne derecede olduğunun belirlenmesi ile ilgili sunulan anket verilerinin bulgularından oluşmaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Personelin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgileri

	Ankara		Antalya	
	(N)	(%)	(N)	(%)
Cinsiyet				
Kız	175	43.5	156	43.1
Erkek	227	56.5	201	56.9
Yıldız Sayısı				
4 Yıldızlı Konaklama İşletmesi	97	24.1	206	57.7
5 Yıldızlı Konaklama İşletmesi	305	75,9	151	42,3
Yaş				
18-25	125	31.1	77	21,6
26-35	130	32.3	167	46,8
36-45	95	23.6	81	22,7
46-55	41	10.2	28	7,8
56 ve üzeri	11	2.7	4	1,1
Eğitim				
İlkokul ve Ortaokul	60	14.9	30	8.4
Lise	160	39.8	11	31.1
Önlisans	83	20.6	117	32,8
Lisans	90	22.4	89	24.9
Lisansüstü	9	2.2	10	2,8
Pozisyon				
Müdür	13	3.2	36	10.1
Müdür Yardımcısı	16	4.0	29	8.1
Şef	56	13.9	47	13.2
Şef Yardımcısı	35	8.7	17	4.8
Çalışan ve Yrd.	282	70.1	228	63.9
Toplam Çalışma Süresi				
1-5 yıl	156	38.8	230	64.4
6-10 yıl	105	26.1	67	18.8
11-15 yıl	63	15.7	36	10.1
16-20 yıl	35	8.7	11	3.1
21 yıl ve üzeri	43	10.7	13	3.6
Toplam	402	100	357	100,0

Çalışan personelin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 2’de gösterilmiştir. Toplamda 759 çalışan personelden oluşan bu bulgulardan şehir otelciliği verilerine göre çalışanların %56,5’i kadın %43,5’i ise erkektir. Şehir otelciliği kapsamında analize tabi tutulan personelin çalıştığı konaklama işletmelerinin büyük çoğunluğu 5 yıldızlı konaklama işletmelerinden oluşmaktadır (%75,9). Ayrıca tablo verilerine bakılarak çalışan personelin çoğunluğunun genç (%87’18-35 yaş aralığında) eğitim seviyelerinin ise lise olduğu (%39,8) belirlenmiştir.

Veriler kıyı otelciliğinde bulunan konaklama işletmelerinde çalışan personel içinde incelendiğinde ise personel özelliklerinin yıldız sayıları hariç hemen hemen aynı özelliklere sahip olduğu, her iki bölgedeki personelin de çoğunluğunun lise mezunu genç erkek çalışanlardan oluştuğu görülmektedir.

Araştırmaya Katılan Konaklama İşletmeleri Personelinin (Kıyı-Şehir Otelciliği) Psikolojik İyi Oluş Algılamaları Arasındaki Farklılığın Değerlendirilmesi

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Konaklama İşletmeleri Personelinin (Kıyı- şehir otelleri) Psikolojik İyi Oluş Algılamaları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesine Yönelik Bağımsız Örneklem (T-Testi) Sonucu

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Şehir Otelciliği	402	4,1386	,800	1,909	757	,012
Kıyı Otelciliği	357	4,0137	,925			

$p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde

Kıyı ve şehir otelleri olarak adlandırılan Ankara ve Antalya illerinde çalışan turizm personelinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan t testi sonucunda kıyı ve şehir otellerinde çalışan personelin psikolojik iyi oluş düzeylerinin birbirinden farklı olduğu bulunmuştur ($t_{0.05: 757} = 1,909$). Buna göre, şehir otellerinde (Ankara) çalışan personelin psikolojik iyi oluş düzeyleri ($X = 4,1386$), kıyı otellerinde çalışan turizm personelinin psikolojik iyi oluş düzeylerinden ($X = 4,0137$) daha yüksektir. Bu durumda farklı sebepleri olabileceğini göz önünde bulundurarak şehir otellerinde çalışanların daha mutlu olduğu yorumu yapılabilirken çalışmanın odak noktası olan “*h1 hipotezi*” ise kabul edilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Konaklama İşletmeleri Personelinin (Kıyı- şehir otelleri) Cinsiyetlerine Göre Psikolojik İyi Oluş Algılamaları Düzeylerindeki Farklılaşmanın Değerlendirilmesine Yönelik Bağımsız Örneklem (T-Testi) Sonucu

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Kıyı Otelciliği	Erkek	199	3,9658	-1,166	351	,245
	Kadın	154	4,0656			
Şehir Otelciliği	Erkek	227	4,1855	1,095	400	,274
	Kadın	175	4,0777			

$p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde

Tablo 4’te verilen değerler dikkate alındığında kıyı ($p = 0,245$) ve şehir ($p = 0,274$) otelciliği analizinde yer alan değerlerin $0,05$ ’ten büyük olmasından dolayı cinsiyetlere göre farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda “*h2 hipotezi*” reddedilmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Konaklama İşletmeleri Personelinin (Kıyı- şehir otelleri) Yıldız Sayılarına Göre Psikolojik İyi Oluş Algılamaları Düzeylerindeki Farklılaşmanın Değerlendirilmesine Yönelik Bağımsız Örneklem (T-Testi) Sonucu

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Kıyı Otelciliği	4 Yıldız	206	3,9801	,78058	-920	355
	5 Yıldız	151	4,0596	,82552		
Şehir Otelciliği	4 Yıldız	97	3,6619	,96614	-5,623	400
	5 Yıldız	305	4,2902	,93448		

p<0,05 anlamlılık düzeyinde.

Araştırmaya katılan konaklama işletmeleri personelinin (kıyı- şehir otelleri) yıldız sayılarına göre psikolojik iyi oluş algılamaları düzeylerindeki farklılaşmanın değerlendirilmesine yönelik, yıldız sayılarına göre 4 yıldız ve 5 yıldız olarak grup olmasından dolayı bağımsız örneklem (t-testi) uygulanmıştır. Tablo 5'te verilen değerler dikkate alındığında kıyı (p=0,358) otelciği analizinde yer alan değerlerin 0,05'ten büyük olmasından dolayı yıldız sayılarına göre farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Şehir otelciği kapsamında değerlendirilen sonuçlara bakıldığında ise şehir otellerinde çalışan personelin yıldız sayılarına göre değerlendirildiğinde psikolojik iyi oluş düzeylerinin birbirinden farklı olduğu bulunmuştur (t_{0.05}: 400= 1,095). Buna göre, şehir otellerinin 5 yıldızlı konaklama işletmelerinde çalışan personelin psikolojik iyi oluş düzeylerinin (X=4,2902) 4 yıldızlı konaklama işletmelerinde çalışan turizm personelinin psikolojik iyi oluş düzeylerinden (X= 3,6619) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 5 yıldızlı konaklama işletmelerinde çalışan turizm personelinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek oluş sebepleri arasında N (4 yıldız= 95- 5 yıldız= 305) sayısının farklı oluşu da bu sonuca etki edebilmiş olması da göz ardı edilmeyecek analiz unsurlarından biri olabilir. Araştırma bulguları dikkate alınarak bu durumda "h3 hipotezi" kısmen kabul edilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Konaklama İşletmeleri Personelinin (Kıyı- şehir otelleri) Yaşlarına Göre Psikolojik İyi Oluş Algılamaları Düzeylerindeki Farklılaşmanın Değerlendirilmesine Yönelik One way Anova Testi Sonucu

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Kıyı Otelciliği	18-25	77	3,7974	,85455	5,767
	26-35	167	3,9713	,72620	
	36-45	81	4,0914	,88136	
	46-55	28	4,5786	,54253	
	56 ve üzeri	4	4,4250	42720	
Şehir Otelciliği	18-25	125	4,2320	,93192	3,045
	26-35	130	4,2246	,97178	
	36-45	95	4,1105	,98072	
	46-55	41	3,8366	1,03072	
	56 ve üzeri	11	3,4273	1,01399	

p<0,05 anlamlılık düzeyinde.

Kıyı otelciliği kapsamında değerlendirilen verilerin analizinde verilerin homojen dağılmama durumları söz konusu olduğundan (sig= ,002<0,05) Post Hoc testlerinden games howell testi yapılmıştır. Kıyı otelciliğinde yer alan araştırma bulgularına göre 26-35 ile 46-55 yaşları (mean difference: - 60731*), 36-45 yaşları ile de 46-55 (mean diffrence: - 48721*) yaşları arasındaki çalışanların psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kıyı otelciliği için sonuçlar değerlendirildiğinde ortaya çıkan durum ise yaş arttıkça psikolojik iyi oluş durumlarının da artış göstermiş olmasıdır (Bkz: Tablo 6- Kıyı Otelciliği N değerleri).

Şehir otelciliği kapsamında değerlendirilen veriler ise analiz aşamasında homojen dağıldıkları (sig=,699>0,05) ve gruplar arasındaki örneklem sayısının eşit değil de birbirine yakın olmasından yola çıkılarak post hoc testlerinden Gabriel testi yapılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013: 92). Şehir otelciliği kapsamında değerlendirilen analiz sonuçlarına göre şehir otellerinde görev alan 18-25 yaş arası çalışanlar ile 56 ve üzeri yaşlarındaki çalışanlar (mean difference: ,80473*), 26-35 yaş arası çalışanlar ile de 56 ve üzeri yaşlarındaki çalışanlar (mean difference: ,79734*) arasında psikolojik iyi oluş düzeylerinin farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Şehir otelciliği için sonuçlar değerlendirildiğinde ortaya çıkan durum ise kıyı otelciliğindeki durumun tam tersi olarak yaş arttıkça psikolojik iyi oluş durumlarının düşüş göstermesidir (Bkz: Tablo 6- Şehir Otelciliği N değerleri). Araştırma bulguları dikkate alınarak bu durumda "h4 hipotezi" kabul edilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Konaklama İşletmeleri Personelinin (Kıyı- şehir otelleri) Toplam Çalışma Sürelerine Göre Psikolojik İyi Oluş Algılamaları Düzeylerindeki Farklılaşmanın Değerlendirilmesine Yönelik One way Anova Testi Sonucu

	Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Kıyı Otelciliği	1-5 yıl	230	3,9413	,79397	7,761	,000
	6-10 yıl	67	3,8239	,81391		
	11-15 yıl	36	4,4333	,60992		
	16-20 yıl	11	4,6273	,69870		
	21 yıl ve üzeri	13	4,5923	,52035		
Şehir Otelciliği	1-5 yıl	156	4,1769	,99838	6,590	,000
	6-10 yıl	105	4,2933	,94912		
	11-15 yıl	63	4,2159	,92182		
	16-20 yıl	35	4,2143	,98612		
	21 yıl ve üzeri	43	3,4465	,79113		

p<0,05 anlamlılık düzeyinde.

Kıyı otelciliği kapsamında değerlendirilen verilerin analizinde verilerin homojen dağılmaları durumu söz konusu olduğundan (sig= ,063>0,05) post hoc testlerinden tukey testi yapılmıştır. Kıyı otelciliğinde yer alan araştırma bulgularına göre 1-5 yıl ile 11-15 yıl (mean difference: - ,49203*), 16-20 yıl (mean difference: -,68597*) ve 21 yıl ve üzeri (mean difference: -,65100*) çalışma süreleri arasında, 6- 10 yıl ile 11-15 yıl (mean difference: -,60945*), 16-20 yıl (mean difference: -,80339*), 21 yıl ve üzeri (mean difference: -,76843*) süre ile çalışanların psikolojik iyi oluş düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kıyı otelciliği için sonuçlar değerlendirildiğinde genel itibariyle birbirine yakın değerler olsa da çalışma yılı ilerledikçe psikolojik iyi oluş durumlarının arttığı yönündedir (Bkz: Tablo 6- Kıyı Otelciliği N değerleri).

Şehir otelciliği kapsamında değerlendirilen veriler ise analiz aşamasında homojen dağıldıkları için (sig=,483>0,05) post hoc testlerinden tukey testi yapılmıştır. Şehir otelciliğinde yer alan

araştırma bulgularına göre 1-5 yıl ile 21 yıl ve üzeri (mean difference: ,73041*), 6- 10 yıl ile 21 yıl ve üzeri (mean difference: ,84682*), 11-15 yıl ile 21 yıl ve üzeri (mean difference: ,76936*) 16-20 yıl ile 21 yıl ve üzeri (mean difference: ,76777*) çalışma süreleri arasında çalışanların psikolojik iyi oluş düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şehir otelciliği için sonuçlar değerlendirildiğinde ise ortaya çıkan durum 6- 10 yıl arasında çalışanların psikolojik olarak daha iyi olduklarını gösterirken 21 yıl ve üzeri çalışanların ise kıyı otelciliği bulgularının aksine psikolojik iyi oluş yönünden daha düşük değere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Bkz: Tablo 7- Şehir Otelciliği N değerleri). Araştırma bulguları dikkate alınarak bu durumda "h5 hipotezi" kabul edilmiştir.

Ana hipotezlerde bulunmamasına rağmen *pozisyon* (kıyı otelciliği; $p=0,089>0,05$) – (şehir otelciliği; $p=0,746>0,05$), ve *eğitim* (kıyı otelciliği; $p=,464>0,05$) – (şehir otelciliği; $p=,594>0,05$) durumları açısından çalışanların psikolojik iyi oluş düzeylerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan one way anova analizi sonucunda hem kıyı hem de şehir otelciliği çalışanlarının psikolojik iyi oluş düzeylerinde bu demografik değişkenler ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yapılan analizlerden çıkan bulgular sonucundaki hipotez değerlendirmelerine bakıldığında sonuç itibarıyla H1, H4, H5 hipotezleri "kabul", H2 hipotezi "Red", H3 hipotezi ise "kısmen kabul" edilmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Günümüzün rekabetçi ortamında meydana gelen değişimler en önemli hizmet sektörü kaynağı olan turizm işletmelerini ve çalışanlarının çeşitli baskılar altında kalmasına sebep olabilmektedir. Kendini gerçekleştirebildiği takdirde yaşam doyumu sağlayan, örgüte faydası olan turizm personelinin ise uzun vadede psikolojik iyi oluş düzeylerinin pozitif olabilmesi için bu tür baskılardan uzak durması önemli ve özellikle üzerinde durulması gereken bir konudur.

Çalışmadan elde edilen bulgular dikkate alındığında, yapılan farklılık analizinde ortaya çıkan şehir otellerinde çalışanların kıyı otellerinde çalışanlardan psikolojik olarak daha iyi olduğu sonucunun birçok farklı sebepleri olabilir. Bir tarafta 7/24 olsa da sabit çalışma saatleri dışına pek de çıkmayan, şehir oteli olmasından dolayı kongre ve fuar dönemleri hariç belli bir müşteri kitlesi bulunan şehir otellerinin aksine özellikle turist yoğunluğunun en sük seviyelere ulaştığı yaz aylarında kıyı otellerinde çalışan personelin daha esnek çalışma saatlerinin olması, sıcak hava şartları, turistik destinasyonlara yığılımdan dolayı olan müşteri yoğunluğunun daha yorucu olabilmesi gibi ihtimaller bu sonucun sebepleri arasında sayılabilir. Araştırmanın farklılık arz eden sonuçlarından bir tanesi de şehir otellerinin 5 yıldızlı konaklama işletmelerinde çalışan personelinin 4 yıldızlı konaklama işletmeleri çalışanlarından psikolojik iyi oluş olarak daha pozitif olduğudur. Bu sonuçlar toplanan verilerdeki n sayısına bağlı olabileceği gibi şehir otellerindeki 5 yıldızlı konaklama işletmelerinin daha kurumsal ve düzeni oturmuş olmasından dolayı da personeli daha mutlu ettiği/edebileceği yorumu da yapılabilir. Bunun yanı sıra çalışma sonuçları şehir otellerinde psikolojik iyi oluş düzeyinde en iyi verim alınacak çalışma süresi aralığının 6-10 yıl aralığında olduğunu göstermiştir. Ayrıca 21 yıl ve üzeri çalışanların psikolojik iyi oluş değerlerinin en düşük ortalamaya sahip olmasından yola çıkılarak kıyı otelleri çalışanlarının uzun süren çalışma hayatlarının onların psikolojik iyi oluş düzeylerine negatif etki ettiği sonucuna ulaşılırken bu durumun kıyı otellerinde ise tam tersi olması yani yıl geçtikçe psikolojik iyi oluş yönünden daha da güçlenmiş olmaları çalışmanın dikkat çekici sonuçları arasında yer almaktadır. Buna sebep olarak ise çalışanlar yönünden şehir otelciliğinin zamanla dönüştüğü stabilite ile kıyı otelciliğinin hareketliliğin her sezon yeniden başa sardığı dinamik bir yapıya sahip olması gösterilebilir.

Turizm literatürde psikolojik iyi oluş kavramıyla ilgili yapılan çalışmaların genel itibarıyla turist deneyimi üzerine odaklı olması (Özgüneş vd., 2019; Karaca ve Tağraf, 2021; Danby ve Grajfon, 2022) personel üzerine yapılan çalışmaların (Atar ve Konaklıoğlu, 2018; Ceyhan, 2021) ise farklı değişkenler üzerindeki etkisine bakılması buradan çıkarılan sonuçlar ile diğer çalışmaların karşılaştırılmasını engellemiştir. Fakat burada bu sonuçtan ortaya çıkan önemli bir konu mevcut çalışmanın nadir olmasından dolayı değerini yükseltirken, konuyla ilgili bundan sonraki çalışmalar için karşılaştırmalı bir nitelik gösterecek olmasıdır.

Bu bakış açısından yola çıkılarak çalışma bulgularından elde edilen sonuçlara göre geliştirilen öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Personelin önemi dikkate alınarak işletme yöneticileri tarafından özellikle yoğun sezonda esnek çalışma saatleri kapsamında kıyı otellerinde çalışan bireylerin kendilerini gerçekleştirebilmelerine daha fazla olanak tanıyabilecekleri plan ve programlar geliştirilebilir.
- Çalışma yılı arttıkça şehir otellerinde çalışan bireylerde meydana gelen psikolojik iyi oluş düzeyindeki düşüşün önüne geçebilmek adına tek düzeliği, durağanlığı ortadan kaldıran aktif çalışma programları örgüt içerisine dahil edilebilir.
- Kıyı otelciliği kapsamında çalışan personelin yoğun çalışma temposu içerisinde psikolojik iyi oluş düzeyini daha pozitif hale getirebilmek adına özellikle yaz sezonlarında ücret yönetimi konusu tekrar gözden geçirilebilir.
- Her iki bölgede de çalışanların eğitim durumlarının lise olması dikkate alınacak olursa ücret düzeylerinin yetersiz olmasının alanında uzman, daha kendini gerçekleştirebilmek kapasitesine sahip eğitilmiş işgücünün bu işletmeleri tercih etmemelerinde kritik bir faktör olduğu varsayımı da göz önünde bulundurularak, kalifiye personel bulundurulması açısından konu turizm işletmelerinde tartışılabilir.
- Bu çalışmada psikolojik iyi oluş kavramı demografik değişkenlerle incelenmiş, ortaya çıkan farklılıklar üzerinde durularak literatüre katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Aynı konu farklı iyi oluş kavramları ile tekrar irdelenerek alana katkı sağlanmasının yanı sıra turizm personelinin daha iyi anlaşılması sağlanabilir.
- Konaklama işletmeleri çalışanları ile gerçekleştirilen bu çalışmada incelenen hipotezler aynı zamanda seyahat, yiyecek-içecek işletmeciliği, ulaştırma, eğlence hizmetleri gibi turizm sektörünün diğer önemli alanlarında da personelin psikolojik iyi oluş düzeyleri açısından test edilerek alana genel bir katkı sağlanması amaçlanabilir.

Çalışmada demografik faktörlerde meydana gelen farklılık sonuçlarındaki varsayım ve kısıtlılıklar da dikkate alınarak değerlendirildiğinde ortaya çıkan sonuçlarda, pandemiden dolayı çalışma zorluğu yaşanmasının yanı sıra ileri yaş seviyelerindeki çalışanların sokağa çıkma, çalışma durumlarındaki değişikliklerden dolayı da örneklem sayısının yetersiz kalmış olması ihtimali göz ardı edilmemelidir. İlerleyen çalışmalarda katılımcı sayısı eşitlenerek daha net sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: 19 Mayıs Üniversitesi Sosyal Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 17.04.2020 tarih ve 218 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Çalışma tek yazarlı olup katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Atar, A. ve Konaklıoğlu, E. (2018). Konaklama İşletmelerindeki Liderlik Davranış Türlerinin Örgütsel Sessizlik, Örgütsel Sinizm ve Psikolojik İyi Oluşa Etkisi: Türkiye ve İtalya Üzerine Bir Çalışma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 45-65.
- Buzinde, C. N. (2020). Theoretical Linkages Between Well-Being and Tourism: The Case of Self-Determination Theory and Spiritual Tourism. *Annals of Tourism Research*, 83, 102920.
- Ceyhan, S. (2021). The Effect of Type A Personality Trait and Mental Well-Being on Task Performance: A Research on Five-Star Hotel Managers in Alanya. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences*, 23(4), 1538-1554.
- Çankır, B. ve Çelik, D. S. (2018). Çalışan Performansı ve Mali Performans: Pozitif Ses Çıkarma, Psikolojik İyi-Oluş ve Çalışmaya Tutkunluk İle İlişkileri ve Otel İşletmeleri Örneği. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 54-67.
- Çetiner, N. ve Atar, A. (2021). Sağlık Turizmde Lider-Üye Etkileşimi (Editör) Urgan, S., Erdoğan, P.: Sağlık Perspektifinden Örgütsel Psikoloji içinde (ss. 175-197), Konya, Eğitim Yayınevi.
- Çetinkaya, F. Ö. (2022). Krizler Her Zaman Yıkıcı mıdır? Çalkantılı Dönemlerde Turizm Sektörü için Yeni Girişimcilik Fırsatları, (Editör) Konaklıoğlu, E., Koç, B., Yılmaz, A. A.: *Turizm Girişimciliğinin Doğası: Güncel Konular* içinde (ss. 169-188) Ankara: Nobel Yayınevi.
- Danby, P. and Grajfoner, D. (2022). Human-Equine Tourism and Nature-Based Solutions: Exploring Psychological Well-Being Through Transformational Experiences. *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 46(3), 607-629.
- Demirbulat, Ö. G. ve Avcıkurt, C. (2015). Turizm ve Mutluluk Arasındaki İlişki Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(34), 79-97.
- Edwards, C. H. (2000). Grade Inflation: The Effects on Educational Quality and Personal Well Being. *Journal of Education*, 120(3), 538-546.
- Forgeard, M. J. C., Jayawickreme, E., Kern, M. and Seligman, M. E. P. (2011). Doing The Right Thing: Measuring Wellbeing For Public Policy. *International Journal of Wellbeing*, 1, 79-106.
- Gültekin, F. ve Bayramoğlu, G. (2021). 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de “Psikolojik İyi Oluş” İle İlgili Yazılan Tezlerin İçerik Analizi. *Journal of Management Theory and Practices Research*, 2(2), 117-133.
- Işık, Z., Çetinkaya, N. ve Işık, M. F. (2017). Mutluluğun İş Tatmini Üzerindeki Rolü: Erzurum İli Palandöken Kış Turizm Merkezinde Yer Alan Konaklama İşletmelerindeki Kadın Çalışanlar Üzerine Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 457-471.
- Karaca, Ş. ve Tağraf, T. (2021). Unutulmaz Turizm Deneyiminin Psikolojik İyi Oluşa Etkisinin İncelenmesi. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 4(2), 153-168.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D. and Ryff, C. D. (2002). Optimizing Well-Being: The Empirical Encounter of Two Traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022.
- Kim, M. J., Lee, C. K. and Preis, M. W. (2020). The Impact of Innovation and Gratification on Authentic Experience, Subjective Well-Being, and Behavioral Intention in Tourism Virtual Reality: The Moderating Role of Technology Readiness. *Telematics And Informatics*, 49, 101349.

- Kuyumcu, B. (2012). Türk Ve İngiliz Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş Duygusal Farkındalık Ve Duygularını İfade Etmelerinin Ülke ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1-24.
- McCabe, S. and Johnson, S. (2013). The Happiness Factor in Tourism: Subjective Well-Being and Social Tourism. *Annals of Tourism Research*, 41, 42-65.
- Morgan, N., Pritchard, A. and Sedgley, D. (2015). Social Tourism and Well-Being in Later Life. *Annals of Tourism Research*, 52, 1-15.
- Öneren, M., Çetiner, N., Arar, T. ve Yurdakul, G. (2019). The Effect of Proactive Personality on the Relationship Between Emotional Intelligence and Burnout Syndrome: A Case Study on Academic Staff Working in Public Universities of Aegean and Central Anatolia Regions, *Journal of Business Research-Turk*, 11 (1), 575-586.
- Özdemir, M. ve Çetiner, N. (2021). Akıllı Telefon Bağımlılığının Çalışanların İş Tatminleri Üzerine Etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 1679-1694.
- Özgüneş, R. E., Bozok, D., Avcıkurt, C. ve Güleç, E. (2019). Kırsal Turizme Katılan Bireylerin Mental İyi Oluş Halinin Sosyo Demografik Veriler Açısından İncelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 6(1), 161-174.
- Pinto, S., Fumincelli, L., Mazzo, A., Caldeira, S., Martins, J.C. (2016). Well-Being and Quality of Life: Discussion of The Differences and Similarities Among the Concepts. *Journal of Porto Biomed.* 2 (1), 6-12.
- Ryan, R. M. and Deci, E. L. (2001). On Happiness And Human Potentials: A Review of Research on Hedonic And Eudaimonic Well-Being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141-166.
- Ryff, C. D., Magee, W. J., Kling, K. C. and Wing, E. H. (1999). *Forging Macro-Micro Linkages in The Study of Psychological Well-Being*. In C. D. Ryff, V. W. Marshall (Eds.), *The Self and Society in Aging Processes* New York: Springer.
- Ryff, C.D. (1989a). Beyond Ponce De Leon and Life Satisfaction: New Directions in Quest of Successful Aging. *International Journal of Behavioral Development*, 12, 35-55.
- Ryff, C.D. (1989b). Happiness Is Everything, or Is It? Explorations on The Meaning of Psychological Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Ryff, C.D. and Keyes, C.L.M. (1995). The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.
- Sirgy, J. M. (2019). Promoting Quality-of-Life and Well-Being Research in Hospitality and Tourism. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 36(1), 1-13.
- Tabachnick, B. G. and Fidell, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics*, Boston, Pearson, 79-81.
- Telef, B. B., Uzman, E. ve Ergün, E. (2013). Öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş ve değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(12), 1297-1307.
- Tien, N. H., Anh, D. B. H., Duc, L. D. M., Trang, T. T. T. and Ngoc, P. B. (2021). Subjective Well-Being in Tourism Research. *Psychology and Education*, 58(5), 3317-3325.
- Urgan, S. (2021). İş Yeri Mutluluğu ve Transhümanizm, (Editör) Duran, C., Sevim, Ş., ve Budak, S.: *Örgütlerde Bağlılık* içinde (ss.92-107) Konya: Eğitim Yayınevi.
- Uysal, M., Sirgy, M. J., Woo, E. and Kim, H. L. (2016). Quality of Life (QoL) and Well-Being Research in Tourism. *Tourism Management*, 53, 244-261.

Vada, S., Prentice, C. and Hsiao, A. (2019). The Influence of Tourism Experience And Well-Being on Place Attachment. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 47, 322-330.

Yurcu, G. ve Atay, H. (2015). Çalışanların Özneİ İyi Oluřunu Etkileyen Demografik Faktörlerin İncelenmesi: Antalya İli Konaklama İşletmeleri Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 17-34.

Yurcu, G. ve Kocakula, Ö. (2015). Konaklama İşletmelerinde alışan Yalnızlığının Özneİ İyi Oluş Üzerine Etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 30-41.

Yurcu, G., Kasalak, M.ve Akıncı, Z. (2015). Otel alışanlarının Sosyal İyi Olma Algılarının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: Antalya İli Örneği. *Journal of Tourism Theory and Research*, 1(1), 6-14.